

Nr 479

Av herr Åkerlind m. fl., om lekmannainflytande vid beslut om åtal i tryckfrihetsmål.

(Lika lydande med motion nr 673 i Första kammaren)

Enligt tryckfrihetsförordningen ligger åtalsmakten i tryckfrihetsmål hos justitieministern och justitiekanslern. Justitieministern ensam har rätt att ta tryckt skrift provisoriskt i beslag. På senare år synes ha utvecklats en praxis, att justitieministern personligen handlägger åtalsärenden rörande skrifter som kan förmodas strida mot tryckfrihetsförordningens förbud att utge skrifter som sårar tukt och sedlighet, som bryter trosfrid eller eljest har sådan beskaffenhet att gängse smak och rättsuppfattning måste tillmätas stor betydelse då beslut fattas om eventuellt åtal. Det gäller alltså väsentligen ärenden där den så kallade diskretionära prövningsrätten naturligt kommer i tillämpning och som ställer stora krav på omdömesförmågan hos den som har rätt fatta åtalsbeslutet. Under de senaste åren har en rad friande beslut mottagits med olust och opposition av stora delar av folket.

Den numera mycket ymniga utgivningen av pornografiska skrifter har lett till att justitieministern tvingats ta befattning med ett stigande antal ärenden av denna art. Vi ifrågasätter om inte justitieministerns arbetsbörda skulle kunna lättas om en rådgivande nämnd inrättades för att biträda honom med dessa ärenden. Samtidigt skulle ärendena kunna få en allsidigare belysning och justitieministern få kontakt med skilda opinioner och smakriktningar av betydelse för ärendenas bedömning.

Då det slutliga avgörandet alltjämt skulle ligga hos justitieministern, krävs, enligt vår mening, ingen grundlagsändring för att inrätta en nämnd av den karaktär som vi åsyftar. Systemet med kollegiala överläggningar innan beslut fattas i ärenden som är besläktade med tryckfrihetsmål av här avsett slag är inte okänt i vårt land. Det förekommer då statens biografbyrå ställs inför särskilt besvärliga avgöranden i sin filmgranskningsverksamhet.

På längre sikt och sedan erfarenheter vunnits av ett system med en rådgivande nämnd är vi inte främmande för tanken att införa en sådan nämnd som ett obligatoriskt inslag i den procedur som leder till åtalsbeslut i tryckfrihetsmål. Vi föreslår därför att i den pågående översynen av yttrandefrihetsrätten detta förslag beaktas. I avvaktan härpå förordar vi att en rådgivande nämnd, utsedd av riksdagen och sammansatt av repre-

sentanter för skilda organisationer och åsiktsriktningar, ställes till justitieministerns förfogande att biträda honom i bedömningen av åtalsfrågor enligt tryckfrihetsförordningen.

Aberopande vad sålunda anförts hemställer vi,

1) att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa att vad ovan anförts om inkoppling av ett lekmanainflytande på bedömningen av åtalsärenden enligt tryckfrihetsförordningen måtte beaktas vid den pågående över synen av yttrandefrihetsrätten;

2) att riksdagen måtte besluta att omedelbart inrätta en rådgivande nämnd att biträda justitieministern vid bedömningen av åtalsärenden vid tryckfrihetsförordningen; samt

3) att vederbörande utskott uppgör förslag rörande nämndens storlek och tillsättning samt förslag till instruktion för nämnden.

Stockholm den 26 januari 1967

Allan Åkerlind (h) Filip W. Fridolfsson (h) Astrid Kristensson (h)

Per-Eric Ringaby (h) Ove Nordstrandh (h) Carl Eric Hedin (h)
